

การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการดูดวงด้วยไพ่โหราศาสตร์ล้านนา

The application of Buddhist Principles in Horoscopes

With Lanna-Style Astrology Cards

พระศิวนาท ทีปธมโม (มะโนเสาร์) Phra Siwanart Teepadhammo (Manosao)

พระครูโกวิทอรธาวาทิ, ผศ.ดร Assist. Prof. Dr.PrakruKowit Arttawatee

ไพรินทร์ ณ วันนา Dr.Phairin Na Wanna

วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Lamphun Buddhist College, MCU

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการดูดวงด้วยไพ่โหราศาสตร์ล้านนา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับการใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาตามประเด็นสำคัญของวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า การดูดวงด้วยไพ่โหราศาสตร์ล้านนา มีพัฒนาการมาจากการดูดวงแบบดั้งเดิมของล้านนาที่ใช้วิธีการนับสวय (กรวยดอกไม้) มาประยุกต์เข้ากับการดูดวงแบบไพ่ ซึ่งใช้ไพ่จำนวน 56 ใบ ในการทำนาย มีค่าขันครู 36 บาท มี 3 ลักษณะ คือ 1) การดูเมื่อ เป็นการดูเรื่องราวทั่วไป ใช้ไพในการทำนาย 6 ใบ 2) การดูดวงแบบ 10 ใบ เป็นการดูดวงหลัก และ 3) วิธีการดูดวงระยะยาว วิธีการนี้จะใช้สำหรับการดูดวงในแต่ละช่วงเดือนว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับชีวิตในอีก 12 เดือนข้างหน้า ใช้ไพ่จำนวน 12 ใบ การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการดูดวงด้วยไพ่โหราศาสตร์ล้านนา ได้แก่ 1) การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 หมอจะต้องดูดวงด้วยความเมตตา ไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลกรุณา มีความตั้งมั่นอย่างแท้จริงที่จะแก้ไขความทุกข์หรือปัญหานั้น มุทิตา พลอยยินดีเมื่อดวงออกมาในทิศทางที่ดี และ อุเบกขา รู้จักวางเฉยต่อดวงที่แย่ 2) หลักศีล 5 จะต้องให้คำแนะนำที่ดี มีวิธีการในการให้คำแนะนำในการใช้ชีวิตตามหลักศีล 5 ด้วยความไม่ประมาท 3) หลักกาลามสูตร หมอจะต้องบอกกล่าวผู้มาดูดวงด้วยว่าอย่างด่วนเชื่อในสิ่งที่ทำนายไป อย่าด่วนเชื่อคำทำนายใดๆ โดยยังไม่ได้สติปัญญาพิจารณาไตร่ตรอง 4) หลักอริยสัจ 4 ด้วยการทำความเข้าใจปัญหา พิจารณาหาสาเหตุที่

แท้จริงของปัญหา บอกถึงผลลัพธ์จากการทำนาย และบอกแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมที่สุด

คำสำคัญ : หลักพุทธธรรม, การดูดวงด้วยไพ่, โหราศาสตร์ล้านนา.

Abstract

The research study the application of Buddhist principles in horoscopes with Lanna-Style astrology cards is qualitative research. The researcher uses a document analysis study method and related research along with the use of in-depth interviews with key informants. Data collection was conducted using in-depth interviews and analyzed the content based on the key points of the research objectives.

It is found that horoscopes with Lanna-Style astrology cards has evolved from Lanna traditional fortune-telling that uses the method of counting flower cones, then apply to the horoscope in the form of cards which uses 56 cards to predict. There are 36-baht paid to fortune teller as teacher's money. There are 3 characteristics: 1) viewing a general story: use 6-cards to predict. 2) The 10-card horoscope is the main horoscope and 3) Long-term horoscope method. This method is used for fortune telling in each month about what will happen to your life in the next 12 months, using 12 cards.

The application of Buddhist principles in horoscopes with Lanna-Style astrology cards are:

1) The application of the Four Brahma Viharn Principles, fortune-telling must be performed with kindness without discriminating against people. Karuna has a true determination to solve suffering or problems. Mudita is happy when the fortune is good, and Upekkha is indifferent to bad luck.

2) The 5 precepts must give good advice. There are ways to give advice on how to live according to the five precepts with carelessness.

3) The Kalamasutta the fortune-teller must also inform the clients that one hastily believes in the predictions. Do not be quick to believe any predictions without having the wisdom to consider.

4) The Four Noble Truths by understanding the problem, determine the root cause of the problem, tell about the results of predictions and suggest the most appropriate approach or solution to the problem.

Keywords: Buddhist principles, Horoscope Card, Lanna astrology.

บทนำ

คำว่า “โหราศาสตร์” (ASTROLOGY) มีศัพท์มาจากภาษาสันสกฤต หมายถึง วิชาที่ว่าด้วยเวลา และคำว่า โหราศาสตร์ ตามตำราของ “วราหมิหิระ” กล่าวว่าเป็นคำที่มาจากคำประสม สองคำ คือ “อโห” และ “ราตรี” ซึ่งแปลว่า วันและคืน ยังมีอีกคำที่ใช้แทนโหราศาสตร์ คือ โยติยศาสตร์ หรือ โยติยศาสตร์ มาจากคำว่า “โชติ” แปลว่า แสงสว่าง หรือดวงดาว ซึ่งแปลว่า “วิชาที่ว่าด้วยแสงสว่างหรือดวงดาว” (มานพ นักการเรียน] 2554 : 1)

โหราศาสตร์ (Astrology) เป็นศาสตร์ที่มีประวัติมายาวนาน ตั้งแต่มนุษย์เริ่มสังเกตปรากฏการณ์บนท้องฟ้า โดยเป็นศาสตร์ที่เติบโตผสมผสานมากับดาราศาสตร์ (Astronomy) เทววิทยา (Theology) และศาสนา (Religion) โดยในยุคก่อนประวัติศาสตร์ พบว่า มีการพยากรณ์โชคชะตาจากการสังเกตตัวของสัตว์ที่ถูกบูชาอยู่ต่อเทพเจ้า ลักษณะของพยากรณ์ศาสตร์เช่นนี้จะคล้ายกับพิธีกรรมทางศาสนา แต่ยังไม่ใช้การนำปรากฏการณ์ท้องฟ้ามาใช้พยากรณ์อย่างโหราศาสตร์จากหลักฐานทางโบราณคดีพบว่า การนำปรากฏการณ์บนฟ้ามาใช้พยากรณ์ได้เริ่มต้นในยุคอารยธรรมแรก ๆ ของโลก ณ ดินแดนตะวันออกกลางในปัจจุบัน โหราศาสตร์เป็นศาสตร์หนึ่งที่ไม่ได้รับการยอมรับทางวิทยาศาสตร์ มีความเกี่ยวข้องกับการทำนายอนาคต หรือโชคชะตาของมนุษย์ ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของบ้านเมืองและของโลก โดยอาศัย เวลา และตำแหน่งของดวงดาวต่าง ๆ บนท้องฟ้าเป็นสำคัญ แล้วบันทึกไว้เป็นสถิติ โหราศาสตร์เป็นวิชาที่ต่างกับวิทยาศาสตร์ ด้วยแม้จะสามารถพิสูจน์ทราบได้โดยใช้กฎเกณฑ์ และเหตุผลในทางโหราศาสตร์ นำมาทดลองพิสูจน์ให้เห็นประจักษ์ สามารถสรุปออกมาเป็นทฤษฎีได้ ไม่ว่าจะทดลองกี่ครั้ง ที่ใด ๆ ในโลกเช่นเดียวกับ

วิทยาศาสตร์ โหราศาสตร์ก็ยังคงเป็นวิชาที่ค่อนข้างลึกลับ ด้วยเหตุนี้นักวิทยาศาสตร์จึงไม่รับรองโหราศาสตร์ว่าเป็นศาสตร์อย่างหนึ่ง (สารานุกรมเสรี, 2565 : ออนไลน์)

ในสังคมไทย โหราศาสตร์เป็นศาสตร์ชั้นสูงที่แต่เดิมผูกขาดโดยชนชั้นสูง มีผู้รู้จักแต่ที่เหมือนถูกผูกขาดโดยชนชั้นสูงในสังคม ผู้คนในสังคมไทยมีความเชื่อในเรื่องโหราศาสตร์กันมาอย่างยาวนาน ไม่ว่าจะเป็นการถือฤกษ์ถือยาม ในเรื่องพระราชพิธี ฤกษ์ยามเฉลิมฉลอง การทำภารกิจใหญ่โตสำคัญ เช่น การยกทัพจับศึก ในยุคสมัยปัจจุบันก็เช่น การวางศิลาฤกษ์ เปิดกิจการ ถือว่าต้องมีฤกษ์ยามยามดีเป็นมงคล หรือการพยากรณ์เหตุการณ์ต่าง ๆ ของอนาคตว่าจะเป็นอย่างไร ลางดีหรือลางร้าย โชคหรือเคราะห์กรรม ทำอย่างไรจึงจะมีโชคหรือทำอย่างไรจึงจะพ้นเคราะห์กรรม ฯลฯ เป็นต้น เป็นเรื่องที่คนทั่วไปยากจะเข้าใจ เพราะเป็นของสูง แต่ในสมัยนี้การศึกษาวิชาโหราศาสตร์เป็นไปอย่างแพร่หลายและกว้างขวาง ประกอบกับความรู้ทางวิชาการที่มีมากขึ้น ทำให้การศึกษาและการพยากรณ์เป็นไปอย่างมีหลักการและมีความถูกต้องมากขึ้น จึงเป็นที่สนใจของคนทั่วไป จึงทำให้โหราศาสตร์กับสังคมไทยหรือกับคนไทยนั้นเสมือนเป็นของคู่กัน ไม่สามารถแยกจากกันได้ ไม่ว่าแต่ไหนแต่ไรมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากความเชื่อทางด้านจิตวิทยาแล้ว โหราศาสตร์ยังกลายเป็นทั้งประเพณีและวัฒนธรรมที่ฝังรากลึกในจิตใจของคนไทยเรา เช่น การถือฤกษ์ยามในประเพณีขึ้นบ้านใหม่ ประเพณีการแต่งงาน ประเพณีบวช การเปิดอาคารร้านค้าสถานที่ต่าง ๆ หรือวัฒนธรรมการวางศิลาฤกษ์ก่อสร้างสถานที่สำคัญ เป็นต้น พิธีการเหล่านี้ต้องหาฤกษ์หายามหรือเกี่ยวข้องกับโหราศาสตร์ทั้งสิ้น (สรชัย ศรีนิศานต์สกุล, 2563 : 3 - 5)

นอกจากนั้น โหราศาสตร์กับพุทธศาสนายังมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันอยู่ ว่ากันว่าพระพุทธเจ้าขณะที่ยังทรงเป็นมกุฏราชกุมาร ซึ่งเป็นโอรสของกษัตริย์ พระราชบิดาหวังจะให้ปกครองแผ่นดินต่อไป จึงได้โปรดให้พระราชโอรสศึกษาวิชาการต่าง ๆ ที่มีอยู่ในขณะนั้น พระองค์ได้ยึดเอาหลักวิชาการทางโหราศาสตร์มาเป็นแนวพื้นฐาน ในการบัญญัติวิชาการทางพุทธศาสนาของพระองค์ด้วย ตัวอย่างข้อนี้คือ หลัก “กาลัญญาตา” คือ จะทำอะไรให้รู้จักกาลเวลาที่เหมาะสม ตรงกับหลักการคือ “ฤกษ์” ในทางโหราศาสตร์นั่นเอง เพราะว่าการดูฤกษ์นั้น คือการดูเวลาอันเป็นศุภมงคลที่เหมาะสมในการประกอบกิจการงานต่าง ๆ เพื่อความสุข ความวัฒนาถาวร ความสำเร็จผล และเพื่อประสิทธิฯ ความเจริญให้ได้ดังความต้องการนั่นเอง (สรชัย ศรีนิศานต์สกุล, 2563 : 48)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการดูดวงด้วยไฟโหราศาสตร์แบบล้านนา รวมทั้งศึกษาคติความเชื่อการดู

ดวงด้วยไฟโหราศาสตร์แบบล้านนา และวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับหลักพุทธธรรมที่ของชาวพุทธในล้านนา ทั้งนี้ เพื่อให้เห็นถึงความเป็นมา พัฒนาการ คติความเชื่อ อาณิสสส์ที่เกิดขึ้นจากการการดูดวงด้วยไฟโหราศาสตร์และความเปลี่ยนแปลงในบริบทต่างๆตามยุคสมัยด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและวิธีการดูดวงด้วยไฟโหราศาสตร์ล้านนา
2. เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการดูดวงด้วยไฟโหราศาสตร์ล้านนา
3. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการดูดวงด้วยไฟโหราศาสตร์ล้านนา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับการใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเนื่องมาจากการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษามุ่งไปที่การสัมภาษณ์มุมมองของผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีประสบการณ์จริง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

จำนวน 20 รูปหรือคน ได้แก่ พระสงฆ์ จำนวน 7 รูป และคฤหัสถ์ จำนวน 13 คน

เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มข้อมูลตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาตามประเด็นสำคัญของวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

1) แนวคิดและวิธีการดูดวงด้วยไฟโหราศาสตร์ล้านนา พบว่า การดูดวงด้วยไฟโหราศาสตร์ล้านนา มีพัฒนาการมาจากการดูดวงแบบดั้งเดิมของล้านนาที่ใช้วิธีการนับสวय (กรวยดอกไม้) มาประยุกต์เข้ากับการดูดวงแบบไฟ ซึ่งใช้ไฟจำนวน 56 ใบ ในการทำนาย มีค่าชันครุ 36 บาท ทำให้

สามารถสร้างวิธีการดูดวงรูปแบบใหม่ขึ้นมาที่เรียกว่า การดูดวงด้วยไฟโหราศาสตร์ล้านนา มี 3 ลักษณะ คือ 1) การดูเมื่อ เป็นการดูเรื่องราวทั่วไป ใช้ไฟในการทำนาย 6 ใบ 2) การดูดวงแบบ 10 ใบ เป็นการดูดวงหลัก และ 3) วิธีการดูดวงระยะยาว วิธีการนี้จะใช้สำหรับการดูดวงในแต่ละช่วงเดือนว่า จะเกิดอะไรขึ้นกับชีวิตในอีก 12 เดือนข้างหน้า ใช้ไฟจำนวน 12 ใบ

2) หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการดูดวงด้วยไฟโหราศาสตร์ล้านนา พบว่า หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการดูดวงด้วยไฟโหราศาสตร์ล้านนา ได้แก่

1) หลักพรหมวิหาร 4 การดูดวงด้วยไฟโหราศาสตร์ล้านนา มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุติตา และ อุเบกขา มาเป็นเครื่องมือสำคัญในการดูดวง ทั้งนี้เพราะผู้ที่ดูดวงจะต้องประกอบไปด้วยความเมตตา กรุณา มีจิตใจที่นุ่มนวลในการช่วยเหลือผู้อื่นที่กำลังได้รับความลำบาก หรือกำลังประสบกับปัญหาในชีวิต กำลังต้องการที่พึ่ง การช่วยเหลือ จึงเป็นหน้าที่ของหมอดูในการให้ความช่วยเหลือดังกล่าวด้วยความเมตตา กรุณา

2) หลักศีล 5 การดูดวงด้วยไฟโหราศาสตร์ล้านนา พบว่ามีหลักศีล 5 ปรากฏอยู่ โดยเฉพาะในส่วนของศีลข้อ 3 การประพฤติดมในกาม ซึ่งโดยส่วนมากจะมีการถามดวงถึงเรื่องเหล่านี้ด้วย

3) หลักกาลามสูตร ในหลักกาลามสูตรข้อหนึ่งนั้นกล่าวว่า อย่าเพิ่งเชื่อโดยการคิดคาดคะเน หรืออนุมานเอา เพราะการดูดวงคือการคาดการณ์ การพยากรณ์ สามารถนับเนื่องเข้าในข้อนี้ด้วย

4) หลักอริยสัจ 4 การดูดวงเป็นการพูดคุยเรื่องของสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต ปัญหาอุปสรรคในการใช้ชีวิต (ทุกข์) ซึ่งจะต้องค้นหาสาเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้นนั้น ว่ามีสาเหตุมาจากอะไร (สมุทัย) มีการทำนายถึงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น (นิโรธ) และหาวิธีการแก้ปัญหานั้น (มรรค)

3) การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการดูดวงด้วยไฟโหราศาสตร์ล้านนา พบว่า

1) การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 หมอดูจะต้องมีความเมตตา กรุณาต่อทุกคนที่มาดูดวงโดยไม่เลือกปฏิบัติ มีความปรารถนาที่จะหาสาเหตุแห่งปัญหานั้นและให้แนวทางแก้ไขปัญหามา หากผลการทำนายออกมาในลักษณะที่ดี ก็พลอยยินดีไปด้วย แต่หากผลการทำนายออกมาในลักษณะที่โหด ก็ให้รู้จักวางเฉยไม่บอกคำทำนายไปเสียทั้งหมดอันอาจเป็นการบั่นทอนขวัญกำลังใจของผู้มาดูดวงได้

2) การประยุกต์ใช้หลักศีล 5 การดูดวงด้วยไฟโหราศาสตร์ล้านนา จะต้องให้คำแนะนำที่ดี (หมอดูจะต้องมีวิธีการในการให้คำแนะนำในการใช้ชีวิตตามหลักศีล 5 ด้วยความไม่ประมาท) ชี้ให้เห็นถึงเหตุผล (หมอดูจะต้องมีวิธีในการให้เหตุผลประกอบการดูดวงทุกครั้ง ว่าสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นได้เพราะเหตุปัจจัยใด เมื่อเกิดขึ้นแล้วส่งผลอย่างไรต่อชีวิตบ้าง มีแนวทางในการแก้ไขอย่างไร และทำไมจะต้อง

แก้ไขด้วยวิธีนี้) และสร้างวิธีดำรงตนตามหลักศีล 5 (หมอดูจะต้องเน้นในเรื่องของการรักษาศีล 5 เพราะเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชน)

3) การประยุกต์ใช้หลักกาลามสูตร หมอดูจะต้องบอกกล่าวผู้มาดูดวงด้วยว่าอย่างด่วนเชื่อในสิ่งที่ทำนายไป อย่าด่วนเชื่อคำทำนายใดๆ โดยยังไม่ได้สติปัญญาพิจารณาไตร่ตรอง หากคำทำนายใดก่อให้เกิดประโยชน์ ให้ทำตามคำทำนายนั้น แต่หากคำทำนายใดไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ให้ใช้สติปัญญาพิจารณาก่อนที่จะเชื่อ

4) การประยุกต์ใช้หลักอริยสัจ 4 ด้วยการทำความเข้าใจปัญหา พิจารณาหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา บอกถึงผลลัพธ์จากการทำนาย การพยากรณ์ หรือการแก้ไขตามคำทำนายที่ออกมาจากการตีความในไข้อย่างถูกต้องตามหลักการดูดวง และบอกแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมที่สุด และเป็นประโยชน์ต่อผู้มาดูดวงมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการดูดวงด้วยไฟโหราศาสตร์ล้านนา ได้ค้นพบรูปแบบและวิธีดูดวงรูปแบบใหม่ที่ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการดูดวงแบบล้านนาประยุกต์ เพราะเป็นการนำเอาวิธีการดูดวงแบบดั้งเดิม คือ การดูดวงด้วยสวดยดอกไม้ มาสู่การใช้ไฟตามอย่างศาสตร์ตะวันตก คือ ไฟยิปซี ผสมผสานดัดแปลงจนกลายเป็นไฟโหราศาสตร์ฉบับล้านนา ที่มีความโดดเด่น แตกต่าง และไม่เหมือนใคร พร้อมทั้งคำทำนายต่างๆ ก็ประยุกต์เอาจากการดูดวงด้วยวิธีการต่างๆ ของล้านนาเข้ามาเป็นส่วนสำคัญของการทำนาย หรือการพยากรณ์ โดยเฉพาะการกำหนดข้อห้ามในการดูดวงด้วยไฟ อาทิ การสับไฟ หากสับแล้วไฟตกเกิน 2 ครั้ง ถือว่าการดูดวงครั้งนั้นจะไม่สำเร็จ เพราะดวงไม่เปิด หรือการห้ามดูดวงซ้ำภายในระยะเวลา 3 เดือน เว้นเสียแต่การดูดวงเกี่ยวกับการเจ็บไข้ได้ป่วย ที่สามารถดูได้โดยไม่ต้องมีการกำหนดเรื่องของวันเวลา แสดงให้เห็นว่าศาสตร์การดูดวงด้วยไฟล้านนานั้นเป็นศาสตร์แขนงใหม่ หรือเป็นนวัตกรรมการดูดวงของล้านนา ที่มีการผสมผสานบูรณาการแนวคิดและวิธีการดูดวงหลากหลายรูปแบบเข้ามาไว้ด้วยกันจนกลายเป็นการดูดวงด้วยไฟโหราศาสตร์ล้านนา

ประการสำคัญนอกเหนือไปจากการดูดวง คือการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาเป็นส่วนสำคัญของการดูดวง ซึ่งจากการวิจัยพบว่า การดูดวงด้วยไฟโหราศาสตร์ล้านนามีหลักธรรมสอดแทรกอยู่ในการดูดวงถึง 4 หลักธรรมด้วยกัน คือ หลักพรหมวิหาร 4 หลักศีล 5 หลักกาลามสูตร และหลักอริยสัจ 4 ถือได้ว่าการดูดวงด้วยไฟโหราศาสตร์ล้านนา เป็นศาสตร์ที่มีความสมบูรณ์แบบเป็น

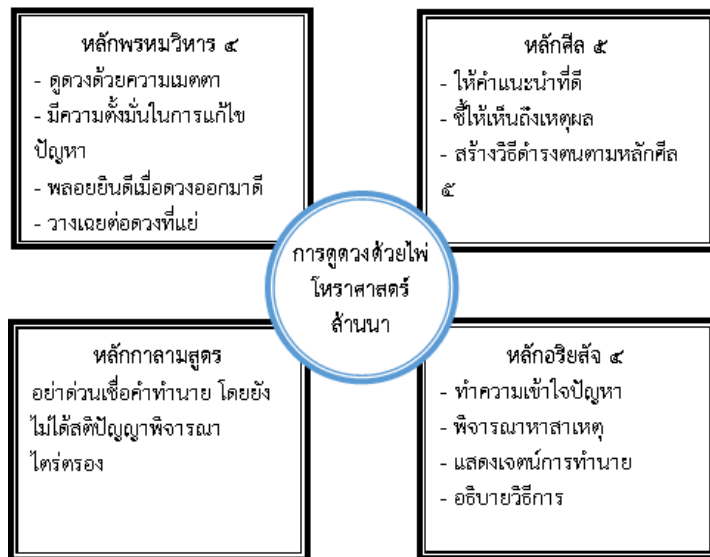
อย่างมาก เพราะไม่เพียงแต่เป็นการดูดวงทั่วไปที่ผู้คนส่วนใหญ่มักมองว่าเป็นเรื่องมงาย หรือเรื่องที่ศรัทธาอย่างไรเหตุผล แต่หากวิเคราะห์ให้เห็นความจริงแล้ว การดูดวงถือได้ว่าเป็นกุศโลบายของครูบาอาจารย์ในการจรรโลงจิตใจของผู้คนที่มีปัญหาในชีวิต คิดไม่ตก ต้องการการแก้ไข หาวิธีการใดก็ไม่มีทางออก จนท้ายที่สุดต้องหันมาพึ่งพิงไสยศาสตร์ หรือศาสตร์การดูดวง เพื่อที่จะได้รู้ในสิ่งที่ตนเองอยากรู้ ทั้งเรื่องราวในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต ดังนั้น การดูดวงจึงประกอบไปด้วยความมีเมตตา กรุณา ที่หมอดูนั้นมีให้แก่ผู้ที่ประสงค์จะดูดวง เพราะหากไม่มีเมตตา กรุณา หวังแต่ผลประโยชน์แล้วนั้น ก็ดูดวงก็ไร้ซึ่งความหมายและความน่าเชื่อถือ นอกจากนั้น การดูดวงยังสามารถสอดแทรกในเรื่องของศีล 5 เข้าไปได้ โดยเฉพาะการดูดวงเกี่ยวกับเรื่องในครอบครัว ปัญหาชู้สาว ก็สามารถที่จะโยงเข้ากับศีลข้อที่ 3 กาเมสุมิฉฉาจาร ได้ หัวใจสำคัญอีกประการหนึ่งของการดูดวงไม่ว่าจะเป็นศาสตร์ใดก็ตาม คือ หลักกาลามสูตร อันเป็นหลักการแห่งการใช้สติปัญญาในการคิดและพิจารณาก่อนที่จะตัดสินใจเชื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งลงไป เพราะการดูดวงนั้น ผู้ที่เข้ามาดูดวงย่อมมีความเชื่ออยู่เป็นทุนเดิม เพราะเชื่อว่าตนเองมีแต่ปัญหาในชีวิต เพราะเชื่อว่าปัญหานั้นเกิดจากสิ่งลี้ลับ ภูตผีปีศาจ สิ่งอัปมงคล เพราะเชื่อว่าหากไปดูดวงแล้วเราจะได้รับคำตอบทั้งในอดีต (เคยทำอะไรมา) ปัจจุบัน (เกิดอะไรขึ้น) และอนาคต (แก้ปัญหาได้) และเพราะเราเชื่อในตัวของเราหมอดู ศาสตร์ในการดูดวง จึงทำให้ผู้คนส่วนใหญ่มีความเชื่อในเรื่องของการดูดวงมากกว่าที่จะใช้เหตุผลหรือสติปัญญาในการคิดพิจารณาไตร่ตรอง จึงเป็นหน้าที่ของหมอดูในการที่จะใช้ศาสตร์ของตนแสวงหาประโยชน์เพื่อตน หรือมอบผลประโยชน์ให้ผู้อื่น หรือจะหาประโยชน์บนความเชื่อของผู้อื่นโดยไม่บอกสอนให้เชื่อโดยใช้ปัญญาตัดสินใจตามหลักกาลามสูตร และหลักธรรมสำคัญอีกประการหนึ่งคือ หลักอริยสัจ 4 อันเป็นหลักเหตุและผล การทำนายทายทักจะต้องใช้หลักเหตุและผลด้วยในการทำนาย มิใช่เพียงแต่ทำนายออกไปแล้วไม่มีคำตอบที่ชัดเจน แต่จะต้องรู้จักปัญหาที่เกิดขึ้น หาสาเหตุของปัญหานั้น พร้อมทั้งบอกแนวทางในการแก้ปัญหา และผลลัพธ์ของการแก้ปัญหาได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **เชมชาติ ปริญญานุสรณ์** (2562 : 67) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพยากรณ์โหราศาสตร์ไทยเชิงพุทธบูรณาการ” ผลการวิจัยพบว่า หลักธรรมที่นำมาประยุกต์ได้ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ทิកขุธัมมิกัตถประโยชน์ หลักโภควิภาคสัมมาอาชีวะ หลักอิทธิบาท 4 ขรรวาสธรรม ศีล 5 สันโดษ พรหมวิหาร 4 ความไม่ประมาท หลักธรรมในโรคสูตร รูปแบบการพยากรณ์โหราศาสตร์ไทยเชิงพุทธบูรณาการแบ่ง 4 ชุด คือ 1) ชุดหลักมี 22 ใบ 2) ชุดรองมีทั้งหมด 56 ใบ แบ่งเป็นชุดคทา 14 ชุดตะบอง 14 ใบ ชุดหอยสังข์ 14 ชุด ดอกบัว 14 แบ่งการพยากรณ์ออกเป็น 5 ด้านคือ 1) ด้านการเงิน มีหลักธรรมที่บูรณาการ เช่น

ทฤษฎีธรรมิกัตถะ 4 เป็นต้น 2) ด้านการงาน มีหลักธรรมที่นำมาบูรณาการ เช่น หลักสัมมาอาชีวะ อิทธิบาท 4 เป็นต้น 3) ด้านความรัก มีหลักธรรมที่นำมาบูรณาการ เช่น หลักฆราวาสธรรม 4 ศีล 5 ข้อที่ 3 เป็นต้น 4) ด้านครอบครัวมีหลักธรรมที่นำมาบูรณาการ เช่น มงคลสูตร ข้อสันโดษ กตัญญูทเวที เป็นต้น 5) ด้านสุขภาพ มีหลักธรรมที่นำมาบูรณาการ เช่น อปัมทธรรม เป็นต้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระนันทนันท มุลยศ, วิโรจน์ อินทนนท์ และ ปิยะมาศ ใจไผ่** (2564 : 219 – 220) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวคิดเชิงปรัชญาในเทียนบูชาของชาวล้านนา” ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดจริยศาสตร์ที่ปรากฏในความคิด ความเชื่อ และพิธีกรรมในการทำเทียนบูชาทั้งหมด 3 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดพุทธจริยศาสตร์ เป็นแนวคิดที่เป็นเนื้อหาและความคิดเบื้องหลัง โดยพบในกระบวนการคิด กระบวนการทำ และการปฏิบัติตนที่วางอยู่ในกรอบของพระพุทธศาสนาเป็นสำคัญ แนวคิดพุทธจริยศาสตร์เชื่อมโยงกับแนวคิดที่สองที่พบ คือ แนวคิดจริยศาสตร์แบบสัมพัทธนิยม ที่ปรากฏชัดในการพิจารณาการตัดสินใจทำเทียนของผู้บูชา ตามข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์หรือการสนทนากับผู้บูชาส่วนมากจะพิจารณาการทำเทียนแก่ผู้บูชาเป็นรายบุคคล ต้องทราบเรื่องราวก่อนจะตัดสินใจทำเทียนให้ผู้บูชา สิ่งสำคัญคือ ผู้ทำเทียนจะคำนึงถึงผลลัพธ์ว่าผลที่เกิดขึ้นตามมาภายหลังจะส่งผลดี มีประโยชน์หรือผลเสีย ความเดือดร้อนมาให้ตนเอง ผู้บูชา และคนรอบข้างหรือไม่ และยังพบแนวคิดจริยศาสตร์แบบประโยชน์นิยมที่เกี่ยวข้องถึงผลของการกระทำจากการจุดเทียนบูชาว่า ผลที่เกิดจากการจุดเทียนจะส่งมายน้อยเพียงหรือไม่อย่างไร มีประโยชน์ต่อคนหมู่มากหรือไม่อย่างไร การทำเทียนจะนำผลการกระทำหรือประโยชน์มาร่วมพิจารณาเสมอและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พิสิษฐ์ โคตรสุโพธิ์ และคณะ** (2562 : 254 – 255) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “เมื่อช่าง : เชื่อมซิมบับไบลานล้านนา” ผลการวิจัยพบว่า เมื่อช่าง : เชื่อมซิมบับไบลานล้านนา เป็นบทความที่เรียบเรียงจากส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “การสืบค้นและอนุรักษ์เอกสารคัมภีร์โบราณของวัดในจังหวัดพะเยา และการสร้างแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น” เมื่อช่างชุดนี้ พบที่วัดไชยพรหม ตำบลเวียง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา เนื้อหาของคัมภีร์เป็นคำพยากรณ์ ที่จารลงในใบลานขนาดเล็ก ความกว้าง 4 เซนติเมตร และ ความยาว 10 เซนติเมตร ด้วยอักษรล้านนา คำว่า “เมื่อ” หมายถึง การพยากรณ์ฤกษ์ยาม คำว่า “ช่าง” หมายถึง การเลือกออก , คัดออก ดังนั้น “เมื่อช่าง” หมายถึง การพยากรณ์ด้วยการสุ่มเลือกคำพยากรณ์ออกมา เมื่อช่างชุดนี้มีใบลานจำนวน 47 ใบ ที่จารไว้เพียงด้านเดียว ร้อยเก็บด้วยสายสยอง มีไม้ประกับเรียบทั้ง 2 ด้าน มีแผ่นไม้แบน ๆ ขนาดเล็ก ห้อยติดกับสายสยอง ผู้ต้องการคำพยากรณ์ใช้เสียบแทรกลงไปในปีกใบลาน การคัดเลือกคำพยากรณ์ด้วยวิธีเช่นนี้ เรียกว่า “ช่าง” คล้ายกับการเสี่ยงเซียมซี หรือการแทงศาสตรา

ของชาวไทยภาคใต้ คำพยากรณ์มีทั้งดีและร้าย จะใช้หนทางชาดก เลือกลงเหตุการณ์สำคัญที่เป็นจุดพลิกผันชะตาชีวิตขึ้นหรือลงของตัวละครเอกในเรื่อง มาเป็นคำพยากรณ์เทียบเคียง ตัวอย่างคำพยากรณ์ใบที่ 46 “บุญญ์นั ได้เมื่อพรานเอนางมโนราห์มาให้เจ้าสุธน ดีนก”(สุธนชาดก) ถอดความว่า “ผู้เสี่ยงได้ใบนี้ ดี จะได้ลาภ หรือได้คู่ครอง เหมือนพระสุธนได้รับถวายนางมโนราห์จากพรานป่า” นับเป็นภูมิปัญญาล้านนาอีกวิธีหนึ่งที่ใช้ทำนายโชคชะตาและอนาคต พอเป็นแนวทางจะได้ดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท และงานวิจัยของ พระปลัดอาทิตย์ อธิโชโต (ก้อนแก้ว) (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ของชาวพุทธในล้านนา” ผลการวิจัยพบว่า โหราศาสตร์ มีรากศัพท์มาจากภาษาสันสกฤต มาจากคำว่า อโห และ ราตรี หมายถึง ความรู้หรือวิชาที่ว่าด้วยดวงดาว แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ โหราศาสตร์เพื่อทำนายปัจจุบันและอนาคต ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาพบว่า โหราศาสตร์ได้รับความนิยมมากในประเทศอินเดีย ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา เช่น การทำนายลักษณะมหาบุรุษ 32 ประการ การทำนายพระสุบิน ของพระเจ้าปเสนทิโกศล พระพุทธเจ้าทรงมีท่าทีปฏิเสธโหราศาสตร์ เพราะเห็นว่าเป็นดิริจฉานวิชา ทรงปฏิเสธเรื่องฤกษ์ยาม การดูดาว การทำนายทายทัก เป็นต้น ซึ่งโหราศาสตร์ในสังคมล้านนา มีการนำมาใช้กันอย่างต่อเนื่อง เป็นการผสมผสานกันระหว่างอิทธิพลของพระพุทธศาสนากับความเชื่อดั้งเดิมของชาวล้านนา พระสงฆ์ในล้านนาบางส่วนจึงมีความรู้ด้านโหราศาสตร์เพื่อสงเคราะห์ชาวบ้าน โดยเฉพาะเรื่องของฤกษ์ยาม ตำราพรหมชาติ ทำให้เกิดพิธีกรรมที่แตกต่างกันออกไป เช่น พิธีสืบชะตา สะเดาะเคราะห์ พิธีถอนชัต เป็นต้น โดยพิธีกรรมและประเพณีที่ปรากฏนั้นพระสงฆ์เป็นผู้กระทำพิธีและทำหน้าที่เป็นโหราจารย์ที่ส่งผลกระทบเชิงบวก และเชิงลบ จากการวิเคราะห์พระพุทธศาสนากับโหราศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ขัดแย้งกัน เพราะแก่นแท้ของโหราศาสตร์เป็นเพียงเพื่อการพยากรณ์ให้เตรียมความพร้อมรับมือกับเหตุการณ์ ไม่ได้เป็นไปเพื่อดับทุกข์อย่างสิ้นเชิง แต่ก็สามารถประยุกต์ให้โหราศาสตร์กับพระพุทธศาสนาเกื้อกูลกัน โดยใช้โหราศาสตร์เป็นเครื่องชักนำเข้าสู่พระพุทธศาสนา จากนั้นสอดแทรกหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น หลักกรรม หลักอริยสัจ เป็นต้น

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการดูดวงด้วยไฟโหราศาสตร์ล้านนา” สามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ได้ดังนี้

สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ว่า การดูดวงด้วยไฟโหราศาสตร์ล้านนา ต้องใช้หลักพรหมวิหาร 4 คือ ดูดวงด้วยความเมตตา มีความตั้งมั่นอย่างแท้จริงที่จะแก้ไขความทุกข์หรือปัญหานั้น พลอยยินดีเมื่อดวงออกมาดี และรู้จักวางเฉยต่อดวงที่แย่ และต้องมีหลักศีล 5 คือ จะต้องให้คำแนะนำที่ดีในการใช้ชีวิตตามหลักศีล 5 มีการให้เหตุผลประกอบการดูดวง และสร้างวิธีดำรงตนตามหลักศีล 5 รวมทั้งต้องใช้หลักกาลามสูตร คือ อย่าด่วนเชื่อคำทำนายใดๆ โดยยังไม่ได้สติปัญญาพิจารณาไตร่ตรอง และหลักอริยสัจ 4 ด้วยการทำความเข้าใจปัญหาอย่างถ่องแท้ พิจารณาหาสาเหตุที่แท้จริง บอกเป้าหมายหรือผลลัพธ์สุดท้ายของการดูดวง และอธิบายวิธีการแก้ไขปัญหานั้นที่เหมาะสม

สรุป และข้อเสนอแนะ

การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการดูดวงด้วยไฟโหราศาสตร์ล้านนา ได้แก่

1) การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 หมอผู้ต้องดูดวงด้วยความเมตตา ไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคล กรุณา มีความตั้งมั่นอย่างแท้จริงที่จะแก้ไขความทุกข์หรือปัญหานั้น มุทิตา พลอยยินดีเมื่อดวงออกมาในทิศทางที่ดี และ อุเบกขา รู้จักวางเฉยต่อดวงที่แย่ หรือส่งผลกระทบร้ายแรงต่อเจ้าชะตา

2) หลักศีล 5 การดูดวงด้วยไฟโหราศาสตร์ล้านนา จะต้องให้คำแนะนำที่ดี มีวิธีการในการให้คำแนะนำในการใช้ชีวิตตามหลักศีล 5 ด้วยความไม่ประมาท ชี้ให้เห็นถึงเหตุผล จะต้องมียุติในการให้เหตุผลประกอบการดูดวงทุกครั้ง และสร้างวิธีดำรงตนตามหลักศีล 5 หมอดูจะต้องเน้นในเรื่องของการรักษาศีล ๕ เพราะเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชน

3) หลักกาลามสูตร หมอดูจะต้องบอกกล่าวผู้มาดูดวงด้วยว่าอย่างด่วนเชื่อในสิ่งที่ทำนายไปอย่างด่วนเชื่อคำทำนายใดๆ โดยยังไม่ได้สติปัญญาพิจารณาไตร่ตรอง

4) หลักอริยสัจ 4 ด้วยการทำความเข้าใจปัญหา พิจารณาหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา บอกถึงผลลัพธ์จากการทำนาย การพยากรณ์ หรือการแก้ไขตามคำทำนายที่ออกมาจากการตีความในไฟอย่างถูกต้องตามหลักการดูดวง และบอกแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมที่สุด และเป็นประโยชน์ต่อผู้มาดูดวงมากที่สุด

References

เชมชาติ ปริญาณุสรณ์. (2562). “รูปแบบการพยากรณ์ไฟยิปซีลายไทยเชิงพุทธบูรณาการ”.

วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์. 15(1) : 67.

พระนนทนันท์ มุลยศ, วิโรจน์ อินทนนท์ และ ปิยะมาศ ใจไฟ. (2564). “แนวคิดเชิงปรัชญาในเทียนบูชาของชาวล้านนา”. วารสารปณิธาน. 17(1) : 219 – 220..

พระปลัดอาทิตย์ อธิโชโต (ก้อนแก้ว). (2562). “การศึกษาความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ของชาวพุทธในล้านนา”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พิสิษฐ์ โคตรสุโพธิ์ และคณะ. (2562). “เมื่อช่าง : เชื่อมซิมบับโบลานล้านนา”. วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา. 10(1) : 254 – 255.

มานพ นักการเรือน. (2554). พระพุทธศาสนากับความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สรชัย ศรีนันทสกล. (2563). “อิทธิพลของโหราศาสตร์ในสังคมและการเมืองไทย”. รายงานวิจัย. คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา.

สารานุกรมเสรี. (2565). โหราศาสตร์, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล : www.th.wikipedia.org/wiki/โหราศาสตร์ [15 พฤศจิกายน 2565].